

ЛІТЕРАТУРА

1. Аракин В. Д. История английского языка / Аракин В. Д. – М. : Высшая школа, 1968. – 420 с.
2. Бабенко Л. Г., Казарин Ю. В. Лингвистический анализ художественного текста / Бабенко Л. Г., Казарин Ю. В. – М. : Наука, 2005. – 496 с.
3. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М. : Наука, 1981. – 139 с.
4. Ильиш Б. А. История английского языка / Ильиш Б. А. – М. : Изд-во лит-ры на ин. языках, 1958. – 367 с.
5. Левый И. Искусство перевода / Левый И. – М. : Прогресс, 1974. – 395 с.
6. Уайлд, Оскар. Портрет Дориана Грея / Оскар Уайлд [пер. с англ. М. Абкина]. – СПб. : Азбука Правда, 2010. – 320 с.
7. Wilde Oscar. The Picture of Dorian Gray / Oscar Wilde. – М. : Капо, 2009. – 400 с.

Н. Яковенко,

*студентка 5 курсу факультету лінгвістики та перекладу,
Міжнародний гуманітарний університет;
керівник – д-р філол. наук, проф. М. І. Зубов*

ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ У ВИСВІТЛЕННІ ГРАМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТВОРІВ О. ГЕНРІ

При перекладі текстів, у перекладача, часто виникають труднощі. Це трапляється тому, що тексти часто поєднують у собі різні функціональні стилі та жанри, літературі притаманна велика кількість неологізмів та різного роду термінів. Також однією з основних причин існування лексичних труднощів перекладу є розбіжності у мовних картинах світу. Тому дуже часто доводиться звертатися до засобів перекладу, за допомогою яких зміст оригіналу залишається незмінним, а змінюються не лише лексичні форми його вираження, а також і граматичні форми [1, с. 12].

Як відомо, мова художньої прози (твори) відрізняється від наукових перекладів певними лексичними, граматичними та стилістичними особливостями. Якщо лексичні відмінності в текстах різних функціональних стилів помітні навіть для нефахівця (це значна кількість спеціальної лексики в художніх текстах та широке використання емоційно-експресивних лексичних засобів у мові художньої прози), граматичні відмінності значно менш виразні, але не менш різноманітні.

Увага приділяється сутності перекладу, особливо художнього, і детально вивчення граматичної специфіки. Найбільш важливими є поняття граматичних засобів, яким і було приділено велику увагу в даній роботі, адже на сучасному рівні існує недостатнє порівняльне вивчення граматичних особливостей мови оригіналу та мови перекладу творів, а також не досить чітко сформульовані сучасні вимоги до цих видів перекладу, коли йдеться про передачу не лише змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення стилістичних характеристик тексту [2, с. 35]. Зіставлення окремих граматичних явищ мови-джерела і мови перекладу в межах контрастивно-перекладознавчого аналізу текстів художньої прози розв'язує певні вузькі, часткові проблеми жанрово-стилістичних видів перекладу, але воно є надзвичайно актуальним на сучасному етапі розвитку перекладознавства, адже принцип цілісного сприйняття тексту – передбачає як найприскіпливішу увагу до окремих його складових частин. Найважливіші завдання при встановленні та порівнянні граматичних особливостей відтворення мови оригіналу та перекладу полягають у наступному:

1) схарактеризувати граматичні явища, що становлять найважливіші проблеми мови оригіналу та перекладу творів;

- 2) виявити специфіку мови оригіналу;
- 3) виявити граматичне дослідження мовних засобів перекладів;
- 4) порівняти основні прийоми та способи відтворення українською мовою вибраних граматичних явищ у перекладі твору;
- 5) виокремити прийоми перекладу граматичних явищ, характерні лише для одного з порівнюваних видів перекладу.

Грамматичні форми та конструкції, представлені на рівні слів (морфологічні особливості) та рівні словосполучень і речень (синтаксичні особливості) мови оригіналу та перекладів творів О. Генрі.

Грамматика належить до знакового рівня, або, за термінологією А. Мартіне, до сфери першого мовного членування, а фонологія – до незнакового рівня, або до сфери другого мовного членування. Водночас треба мати на увазі, що грамматика має справу з абстракціями різних відношень (у поєднаннях слів, у будові речення) та узагальненим вираженням ситуацій (між суб'єктом і дією, дією та об'єктом тощо). Найважливішим і вихідним для граматики є поняття граматичного значення.

Грамматичне значення – узагальнене, абстрактне значення, властиве цілому ряду слів, слівформ, синтаксичним конструкціям, яке має в мові своє регулярне і стандартне вираження. Іншими словами, це формально виражене значення. У морфології – це значення предметності, процесуальності, ознаки тощо як обов'язкові атрибути певних частин мови (в цьому разі – іменників, дієслів, прикметників).

Необхідно зазначити, що не тільки переклад, а й розшифрування аббревіатури рідною мовою завжди становили неабиякі труднощі для читача чи слухача. Це пояснюється тим фактом, що існує чимало аббревіатурних або інших скорочень, які не зафіксовані у словниках, рідко вживаються або ж є авторськими. Тому, якщо у тексті вживаються певні скорочення, потрібно передусім звернутись до словника [3, с. 104].

У кожному великому словнику є додатки, що утворюють специфічні міні-словники: словник неологізмів, словник власних назв, словник імен і прізвищ та словник скорочень. Основні найбільш вживані сучасні аббревіатурні та інші скорочення завжди фіксуються у такому додатку, тому перекладач має змогу проконсультуватися і розшифрувати лексичне утворення.

У разі, якщо скорочення не зафіксоване у словнику, необхідно перш за все звернутись до контексту і спробувати самому його розшифрувати. Розшифрування невідомих скорочень – дуже кропіткий і непередбачуваний процес. Тут можуть знадобитись і додаткова література, і навіть консультація спеціаліста.

Знайшовши розшифрування і переклад скорочення у словнику або особисто його розкодувавши, перекладач може застосовувати це лексичне утворення в тексті перекладу.

Проте не буде помилковим і твердження, що між лексичним і граматичним значеннями немає якоїсь прірви. Одне й те ж значення в одній із мов може бути граматичним, а в іншій – лексичним. Так, зокрема, в германських, романських та деяких інших мовах є граматична категорія означеності і неозначеності, що відповідно вказує на повністю визначений, відомий предмет, і один із багатьох, не відомий слухачеві та й мовцеві предмет. Виражається ця категорія означеними і неозначеними артиклями [4, с. 56].

Грамматичні значення не існують ізольовано. Кожне з них входить до пов'язаних із ним і протиставлених йому значень. Іншими словами, граматичні значення є членами певних парадигм, які, як правило, формують граматичні категорії.

Отже, граматичні категорії важливі не тільки в змістовому, а й у структурному плані. Вони об'єднують слова не лише в межах певної частини мови, а й поза цими межами, тобто слова різних частин мови (категорії роду, числа, особи є спільними для іменників, займенників і дієслів, категорії роду, числа і відмінка – для іменників, прикметників тощо). Це забезпечує структурну організацію всієї системи частин мови.

При встановленні та порівнянні граматичних особливостей відтворення мови оригіналу та перекладу було досліджено що собою являють граматичний аспект взагалі, та визначили їх види і роль у перекладі, визначено, що є багато граматичних особливостей мови оригіналу та перекладу текстів, а також розглянуто багато прикладів, використаних в кожному аспекті граматики.

В практичній частині даної роботи були визначені граматичні особливості оригіналу та перекладу твору «The Last Leaf» О. Генрі.

На прикладі перекладу М. Дмитренка оповідання «Останній листок» з англійської мови на українську ми переконались, що для того, щоб зробити текст вихідної мови зрозумілим тому, хто читає його мовою перекладу, потрібно адаптувати цей текст згідно з реаліями які відомі читачеві. Досягти цього розуміння можна використовуючи граматичний аспект.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аполлова М. А. Грамматические трудности перевода / М. А. Аполлова. – М. : 1977. – 135 с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В. І. Карабан. – Вінниця, 2001. – 548 с.
3. Федоров А. В. Основы общей теории перевода / А. В. Федоров. – М. : 1983. – 303 с.
4. Шпак В. К. Основы перекладу : граматичні та лексичні аспекти : навч. посіб./ В. К. Шпака. – [2-ге вид., стер]. – К. : Знання, 2007. – 310 с. – (Вища освіта ХХІ століття).